מערכת הבריאות בישראל

הצגה למפקחי משרד החינוך

משרד הבריאות
מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

רייצ'ל ברנר שלם
סגנית סמנכ"ל בכיר לתכנון אסטרטגי וכלכלי
Rachel.BS@MOH.gov.il

ראשי פרקים

חלק א': ההשראה שלי במערכת הבריאות

חלק ב': המתח בין מערכת הבריאות הציבורית והפרטית

חלק ג': אתגר כח האדם

משרד הבריאות
מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

חלק א'

איך הכל התחיל

הכל מתחיל בהתחלה...

חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד–1994[1]

ביטוח הבריאות הממלכתי

1. ביטוח הבריאות הממלכתי לפי חוק זה, יהא מושתת על עקרונות של צדק, שוויון ועזרה הדדית.

פרק א' – פרשנות

הגדרות
[תיקונים: התשנ"ה (מס' 2), (מס' 3), התשנ"ז, התשנ"ט, התש"ע (מס' 7)]

2. בחוק זה –

"דמי ביטוח לאומי" – דמי ביטוח המשולמים למוסד לפי חוק הביטוח הלאומי;

"החזקה", "יחד עם אחרים" ו"שליטה" – כהגדרתם בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א–1981;

"הכנסה" – הכנסת עובד שממנה חייב מעבידו בתשלום דמי ביטוח לאומי, ולגבי מי שאינו עובד כאמור – ההכנסה שממנה הוא חייב בתשלום דמי ביטוח לאומי;

---

1. ס"ח 1469, התשנ"ד (26.6.1994), עמ' 156.
תיקונים: ס"ח 1494, התשנ"ה (20.12.1994), עמ' 43;
ס"ח 1496, התשנ"ה (28.12.1994), עמ' 50 [התשנ"ה (מס' 2)];

אבל לפני ההתחלה...

ברוך מודן

ביטוח בריאות ממלכתי עכשיו

הדרך היחידה לפתרון כוללני של המצב היא חקיקה מיידית של חוק ביטוח בריאות ממלכתי. אותו חוק, אשר כמו מזג האוויר כולם מדברים אודותיו אבל כמעט אף לא אחד עושה דבר למענו. עד היום הצורך בחוק היה כלכלי – הבטחת הכנסה למערכת אשר מוציאה יותר ויותר ככל שהיא מצליחה יותר וככל שהטכנולוגיה שלה מתפתחת.

עתה הצורך הוא גם חברתי. גם אם גרם רעיון החוק בעבר למחלוקת וחששות של הצדדים, אין כיום כל דרך אחרת להבטיח נגישות לרפואה שוויונית, דווקא לפי שאין ידו משגת.

ביטוח בריאות ממלכתי – עכשיו.

עיתון "מעריב", ינואר 1991

ידיעות הפתיחה של מזכ"ל ההסתדרות ושר הבריאות אינן מבשרות טובות: כנראה שיעברו עוד הרבה שנים עד שהדו"ח יויושם

דו"ח נתניהו. הכל תלוי בכסף

דובר קופ"ח מכבי: שופכים את המים עם התינוק

הסתדרות דוחה
לצות ועדת נתניהו

מחלה כרונית בבריאות

השביתות וההשבתות התכופות בבתי־החולים מוכיחות בוודאות, שמערכת הבריאות היא חולה כרונית. אולי רק "טיפול נמרץ" – של ועדת החקירה בראשות השופטת נתי... שתוכל לעמוד על רגליה.

חולים: מצב העשירים ישתפר העניים ימשיכו לחכות בתור

מי שמתכוון לצינתור או ניתוח ספקן לגבי הסיכוי לשיפור המצב

* עיתון "מעריב", אוגוסט 1990

אבל לפני ההתחלה...

מערכת בריאות פוליטית
עשרות אלפים ללא ביטוח
Cream Skimming
שוק שחור

אבל לפני ההתחלה...

1883
ביסמרק מחוקק לראשונה
חוק ביטוח בריאות ממלכתי
בגרמניה

1930
הצעת חקיקה ביוזמתה של
קופ"ח כללית מוגש לנציב
הבריטי, ונפסלת משיקולים
תקציביים

1948
גולדה מאיר ממנה את ועדת
קנב. ב-1951 נפסלת עקב
התנגדות מפא"י וב-1954
עקב התנגדות הרופאים.

1957
ועדת קנב השניה
מסקנותיה מוסרות עקב
התנגדויות

1966
3 הצעות חקיקה
ועדת אבא חושי
ועדת הר"י

1973
הצעת חקיקה

1981
הצעת חקיקה
ועדת קורפו

1988
הצעת חקיקה

1990
ועדת נתניהו

סקירה היסטורית

https://www.youtube.com/watch?v=7pewheWAyEM

משרד הבריאות
מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

חלק ב'

המתח בין מערכת הבריאות הפרטית והציבורית

מבנה מערכת הבריאות - בעולם

רגולטור

מבטחים

ספקים

מבוטחים

מבנה מערכת הבריאות - בישראל

רגולטור	משרד הבריאות	משרד האוצר		
מבטחים	כללית, מכבי שירותי בריאות, מאוחדת, לאומית		שב"ן	ביטוחים פרטיים
ספקים	מכבי שירותי בריאות, כללית, מאוחדת, לאומית	בתי חולים ציבוריים	בתי חולים פרטיים	מכונים
מבוטחים	136.2 מליארד ש"ח הוצאה לבריאות:	86 מליארד ש"ח תשלומי מיסים	32 מליארד ש"ח תשלומים מהכיס	13 מליארד ש"ח שב"ן + פרטיים

מבנה מערכת הבריאות: מבטחים מול ספקים

המערכת הפרטית בעייתית רק כשהיא באה על חשבון הציבורית

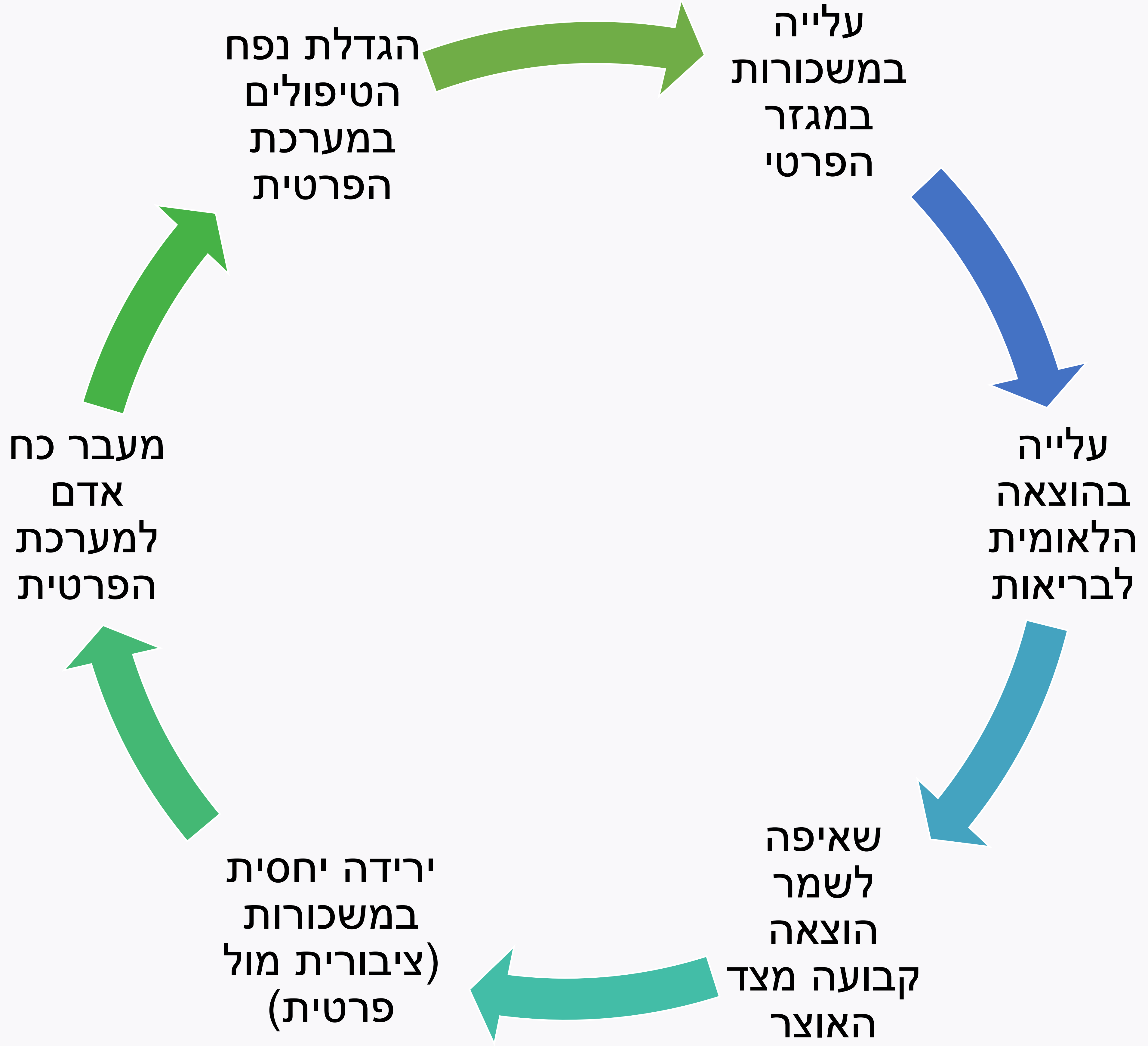

המערכת הפרטית בעייתית רק כשהיא באה על חשבון הציבורית

דוגמה 1: משקפיים

↕

דוגמה 2: טיפולי שיניים

משרד הבריאות
מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

חלק ג'

תכנון כח אדם

גידול באוכלוסייה והזדקנותה

- שימוש רב יותר בשירותי הבריאות
- הגידול הצפוי בביקוש לשירותי בריאות גבוה מהגידול באוכלוסייה

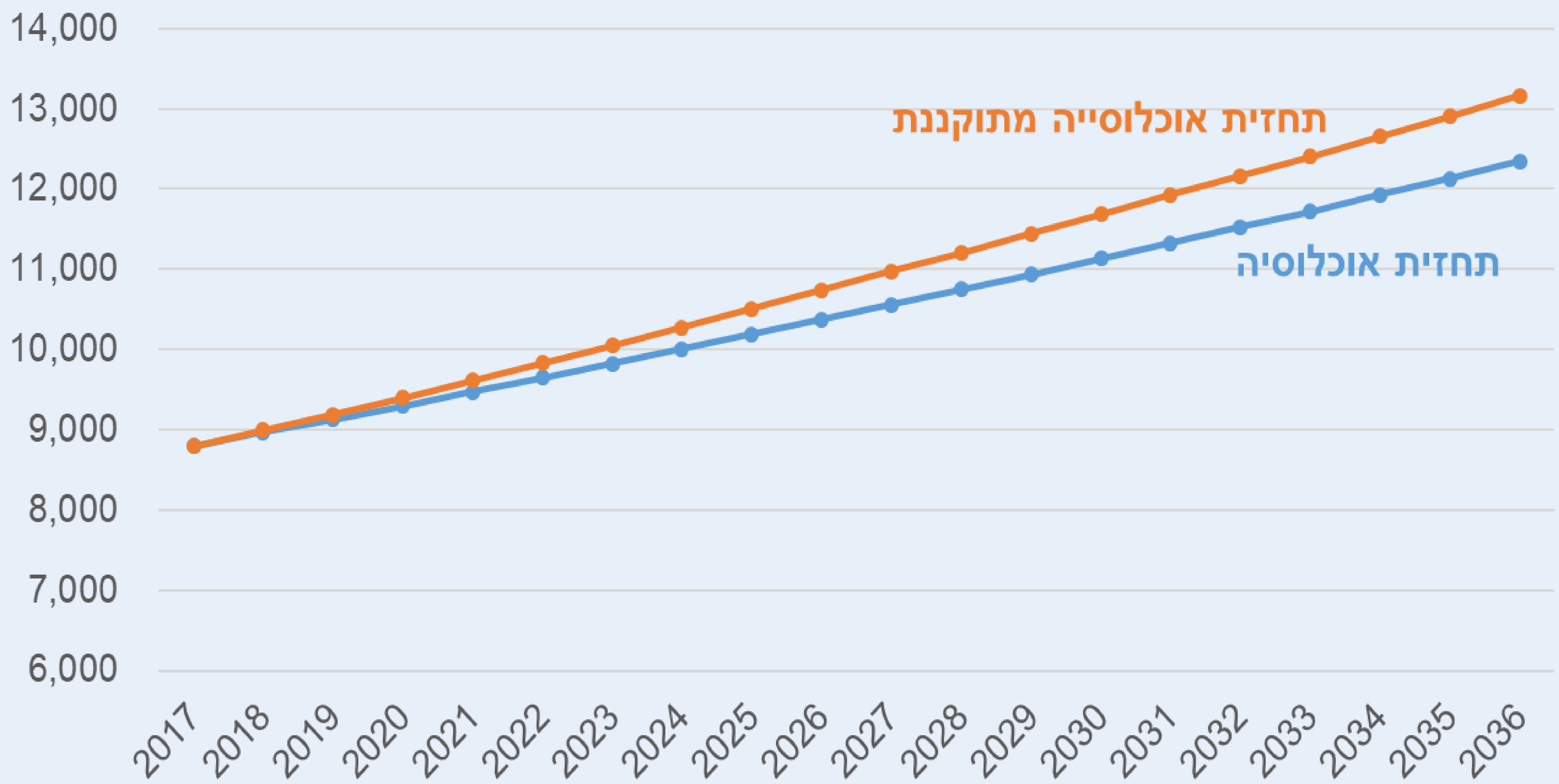

מקור: תחזית אוכלוסייה, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי, משרד הבריאות | * תקנון האוכלוסייה נעשה על פי משקולות הקפיטציה, המשקפות את השימוש של כל קבוצת גיל בשירותי בריאות.

גידול במספר הרופאים הפורשים

משרד הבריאות
מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

מספר הרופאים המגיעים לגיל פרישה*, 2008 - 2035

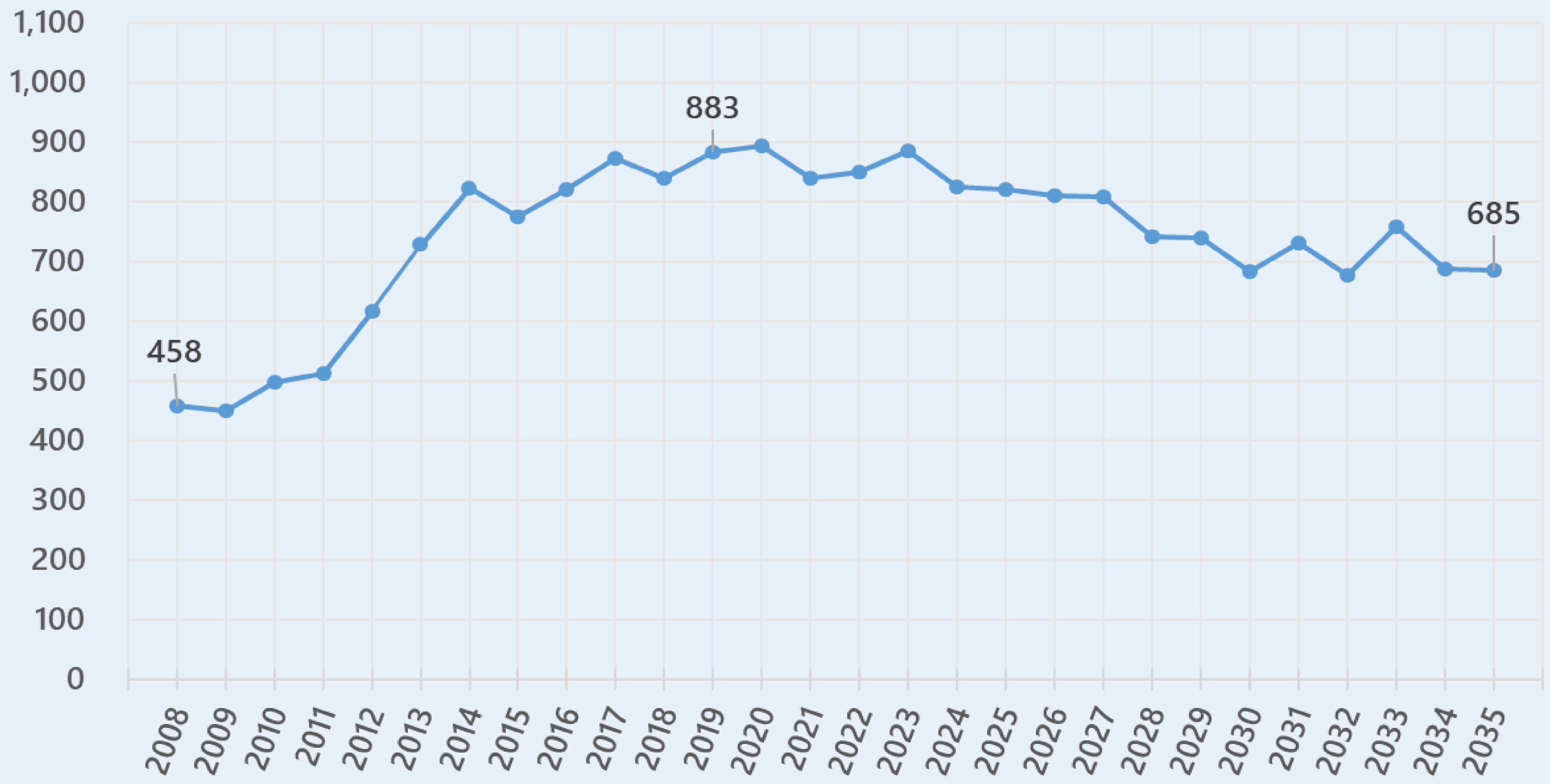

*62 לנשים, 67 לגברים

- בעיקר מעולי ברית המועצות

מקור: מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי, משרד הבריאות

זרם רופאים נכנס

משרד הבריאות
מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

זרם מקבלי רישיון ברפואה, לפי מקום הלימודים 1980-2022

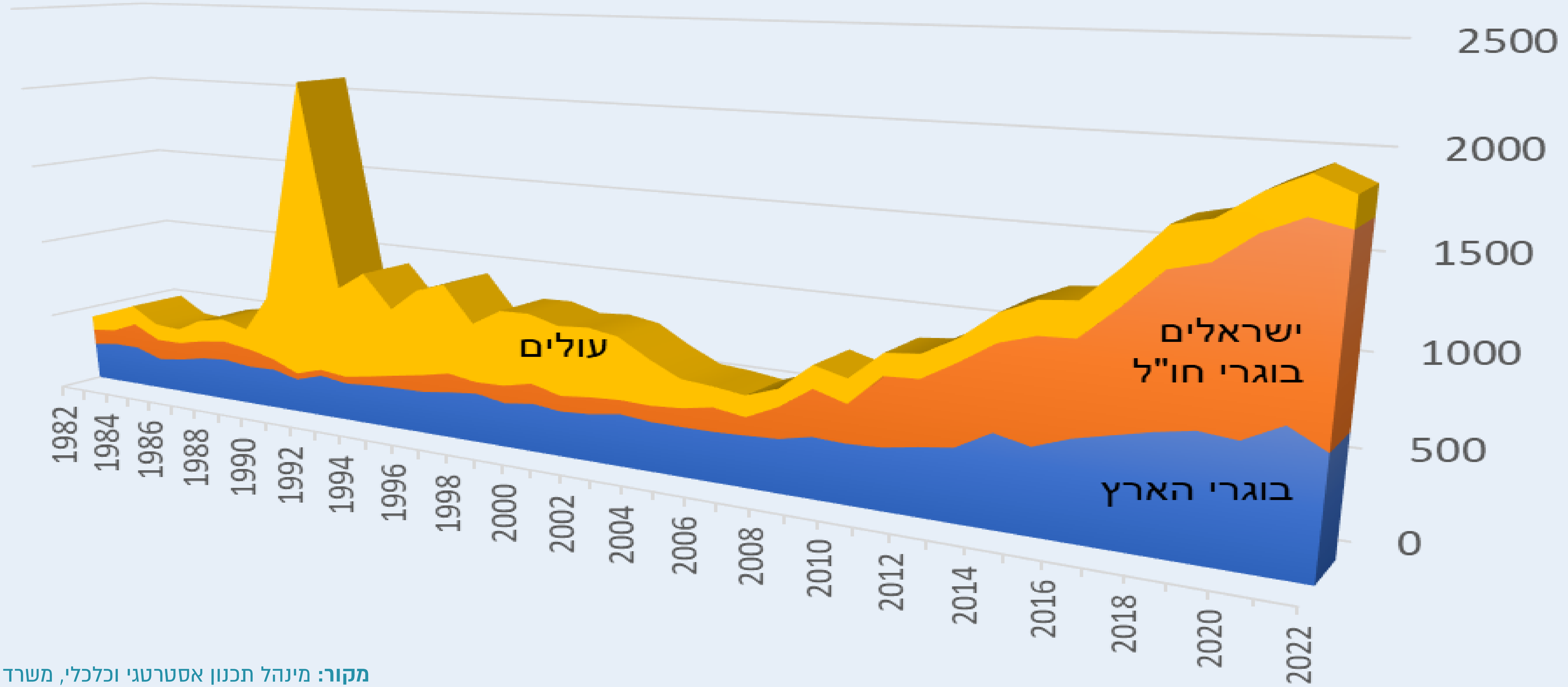

מקור: מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי, משרד הבריאות

זרם רופאים נכנס

משרד הבריאות
מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

סטודנטים לרפואה בישראל, לפי מקום הלימודים 2012-2019

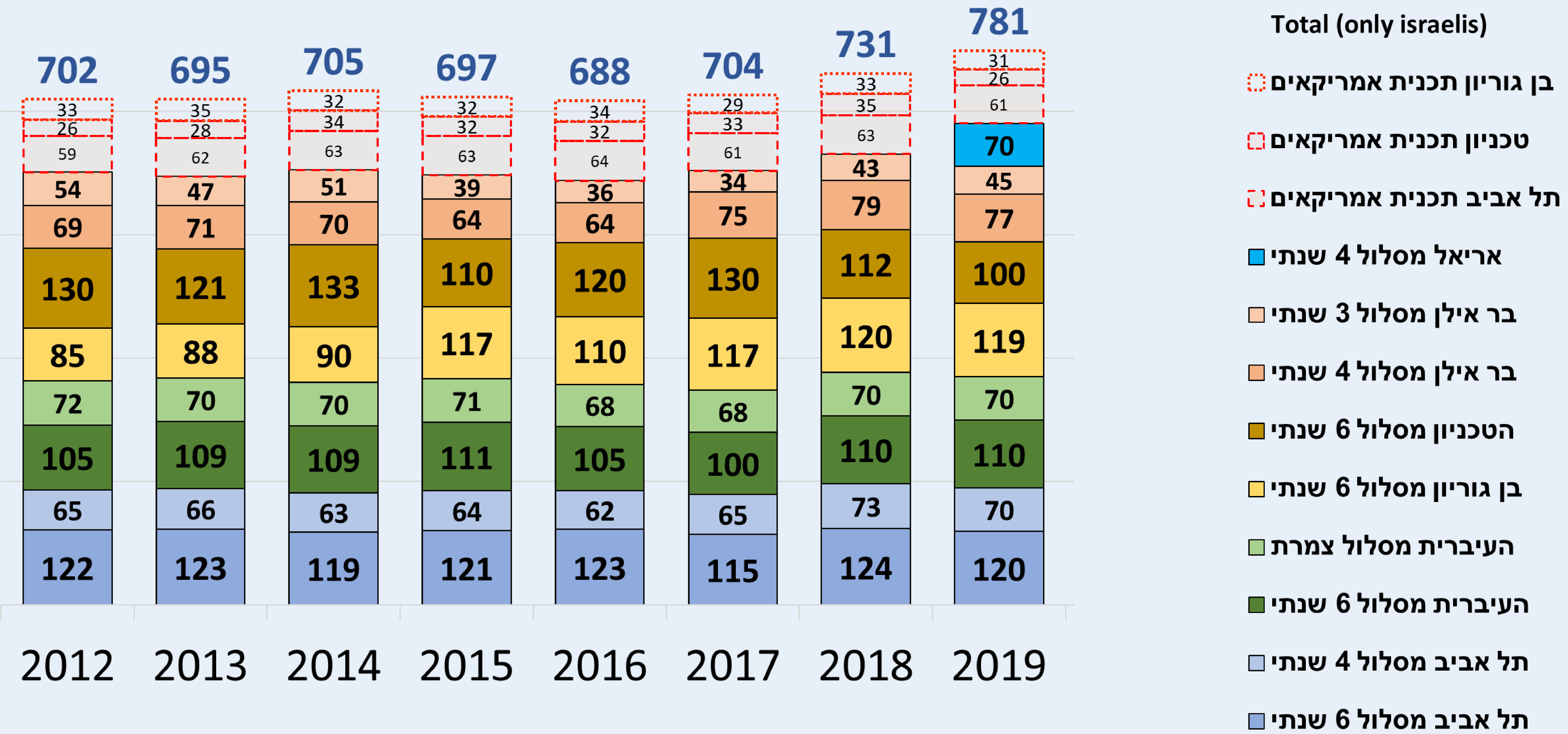

מקור: מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי, משרד הבריאות

זרם רופאים נכנס

משרד הבריאות
מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

זרם מקבלי רישיון ברפואה, לפי מקום הלימודים 1980-2022

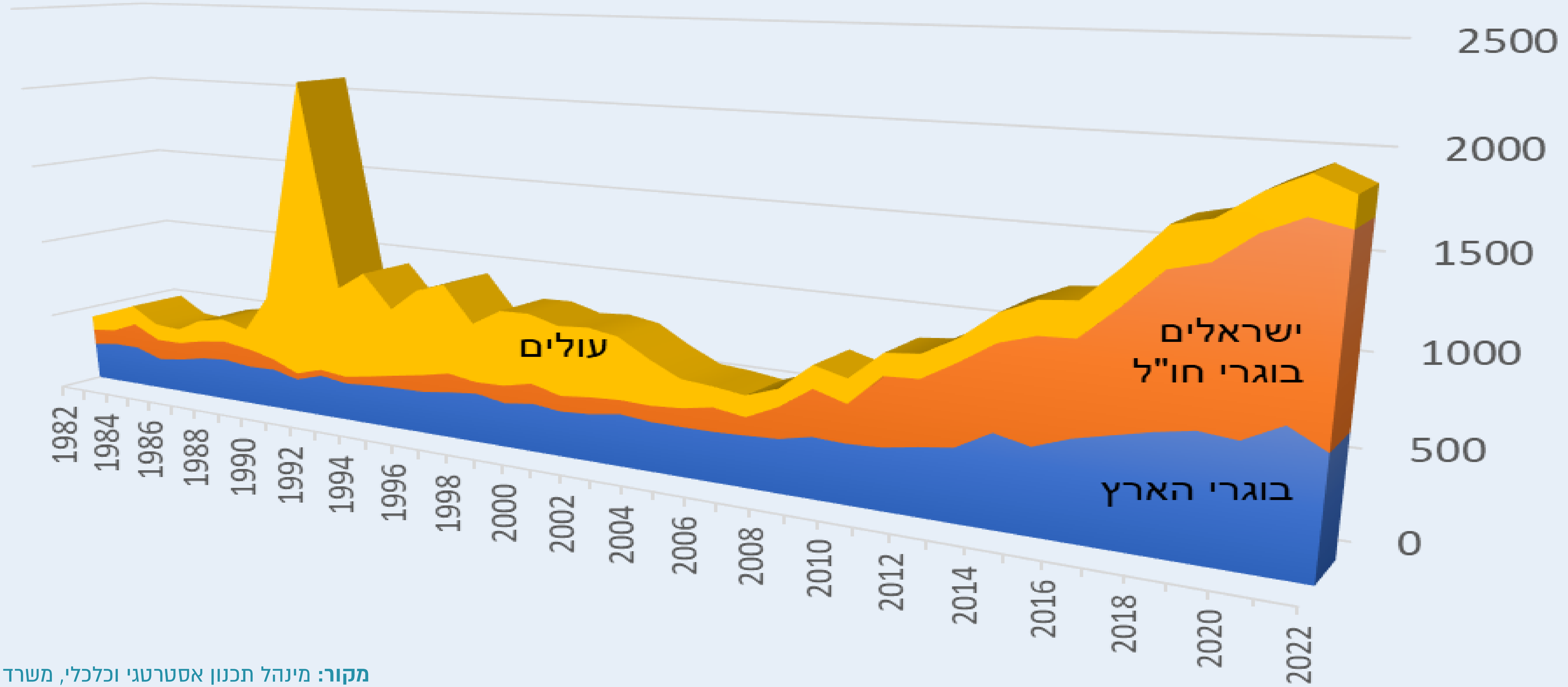

מקור: מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי, משרד הבריאות

זרם רופאים נכנס - 2022

ישראל

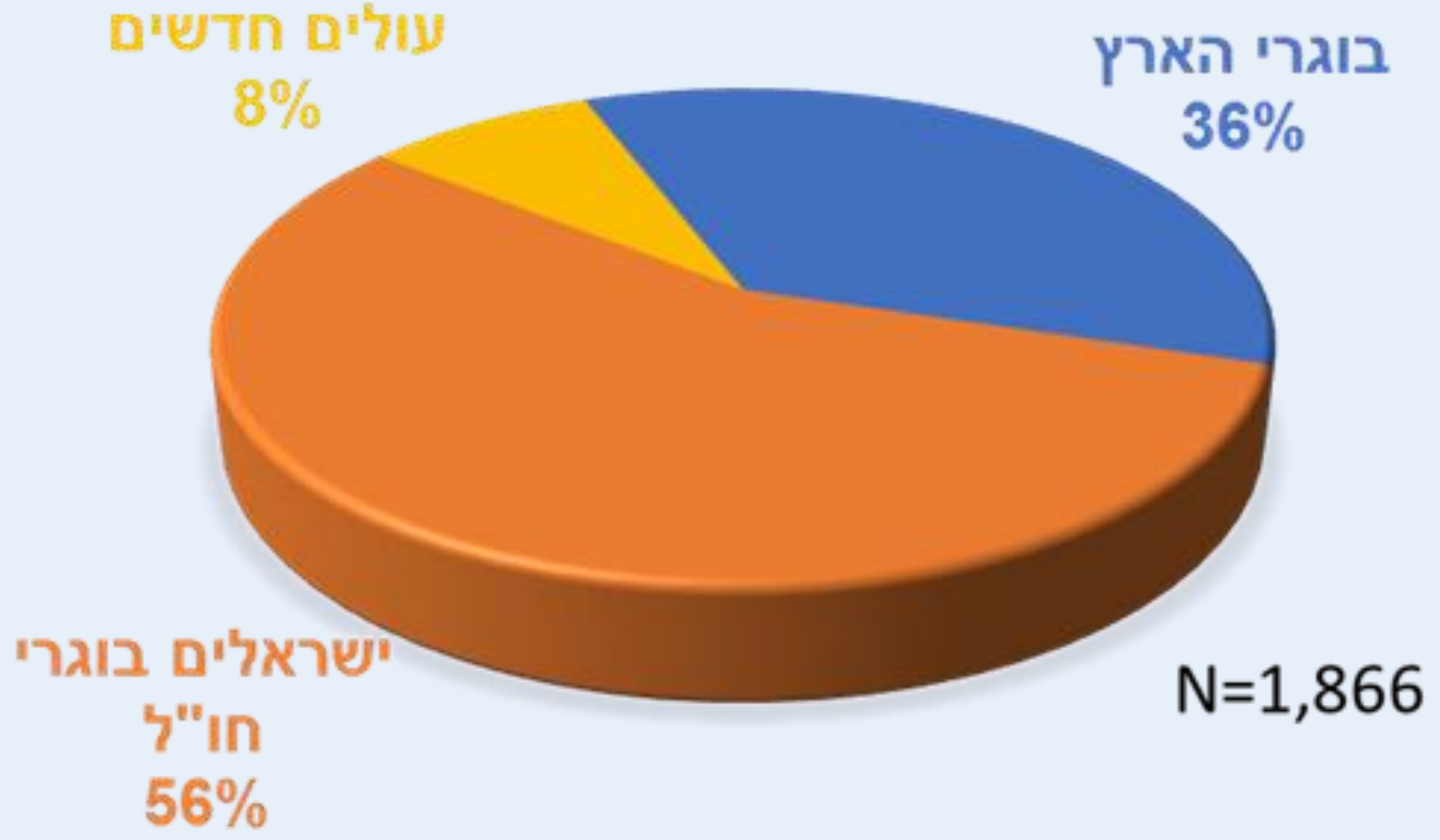

מקור: מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי, משרד הבריאות

איפה רופאים שלנו מקבלים הכשרה

שפל המדרגה: פחות משליש מהרופאים החדשים – בוגרי הפקולטות בישראל

דו"ח חדש של משרד הבריאות חושף את התלות הקיצונית של מערכת הבריאות בהכשרת רופאים בחו"ל ● ב-2023 נשברו שני שיאים: הונפקו הכי הרבה רישיונות חדשים ברפואה – 2,429, ושיעור הלומדים בישראל היה הנמוך אי פעם ● מקרב הרופאים החדשים, רק מיעוט קטן תושבי הפריפריה

רוני לינדר

שפל חדש וקיצוני בשיעור הרופאים החדשים בוגרי ישראל: שיעור הרופאים בוגרי הפקולטות המקומיות לרפואה צנח ב-2023 ל-31% — פחות משליש ממקבלי רישיון הרפואה. בשנים קודמות השיעור היה כ-40%, וגם זה היה הנמוך ביותר במדינות OECD.

בלינסקי. "במצב הנוכחי, הרוב המוחלט של רופאי ישראל כלל לא לומד בישראל".

תוכניות "לגידול" רופאים בפריפריה

הדו"ח מציג נתון בעייתי מאוד נוסף: בוגרי רפואה בישראל מרו... כוים בחלקם הגדול באזור המרכ... — 5% בלבד מגיעים מאזור הד... רום. מבין 749 בוגרי ישראל שק...

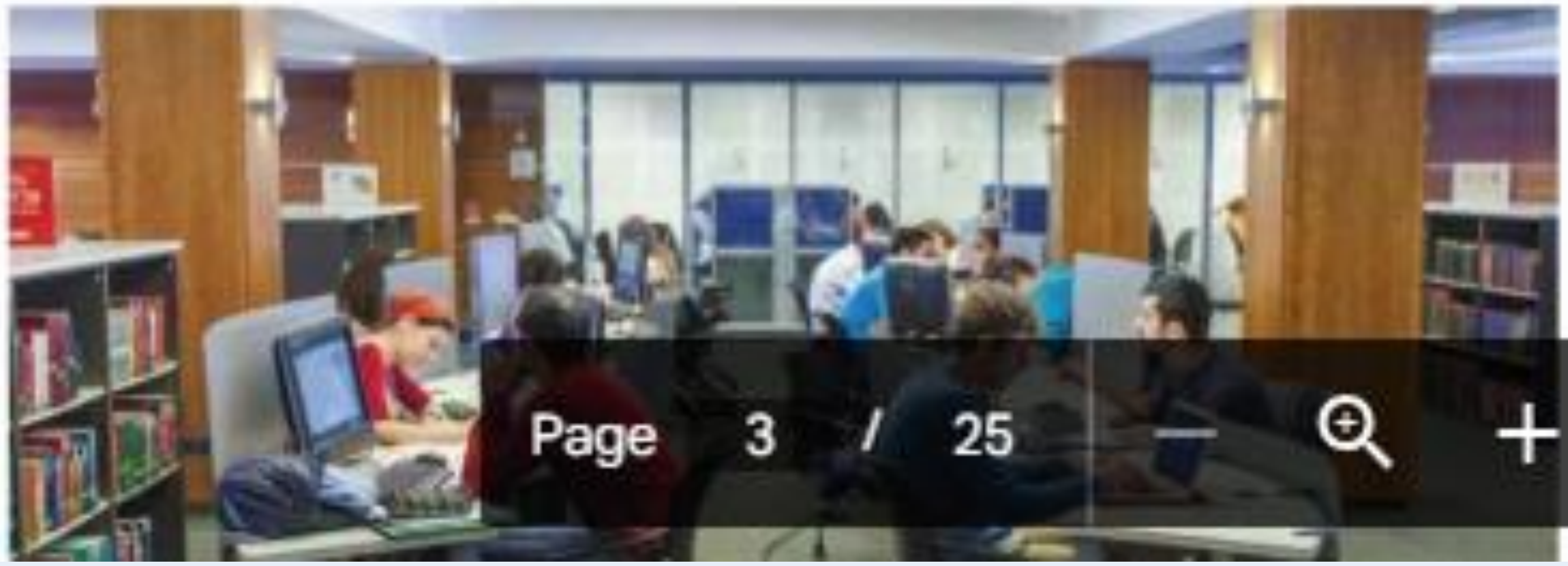

ואוקראינה היה 33 ו-35 בהתאמה, והגיל הממוצע של עולים מארה"ב היה 49 (לעומת 56 בעבר).

בדו"ח מוסבר כי "ירידת הגיל ברוסיה ואוקראינה קשורה כנראה לגיל חובת גיוס, ואילו ירידת הגיל של עולים מארה"ב עשויה להיות מוסברת במדיניות של עמותות, כמו נפש בנפש, הפועלות לחע־לאת רופאים באמצע הקריירה".

במוצאי שבת אמר ראש

דה-מרקר, 16.1.2024

משרד הבריאות
מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

איפה רופאים שלנו מקבלים הכשרה

שיעור חריג ביותר של רופאים שלומדים מחוץ לגבולות המדינה ביחס ל OECD (2020)

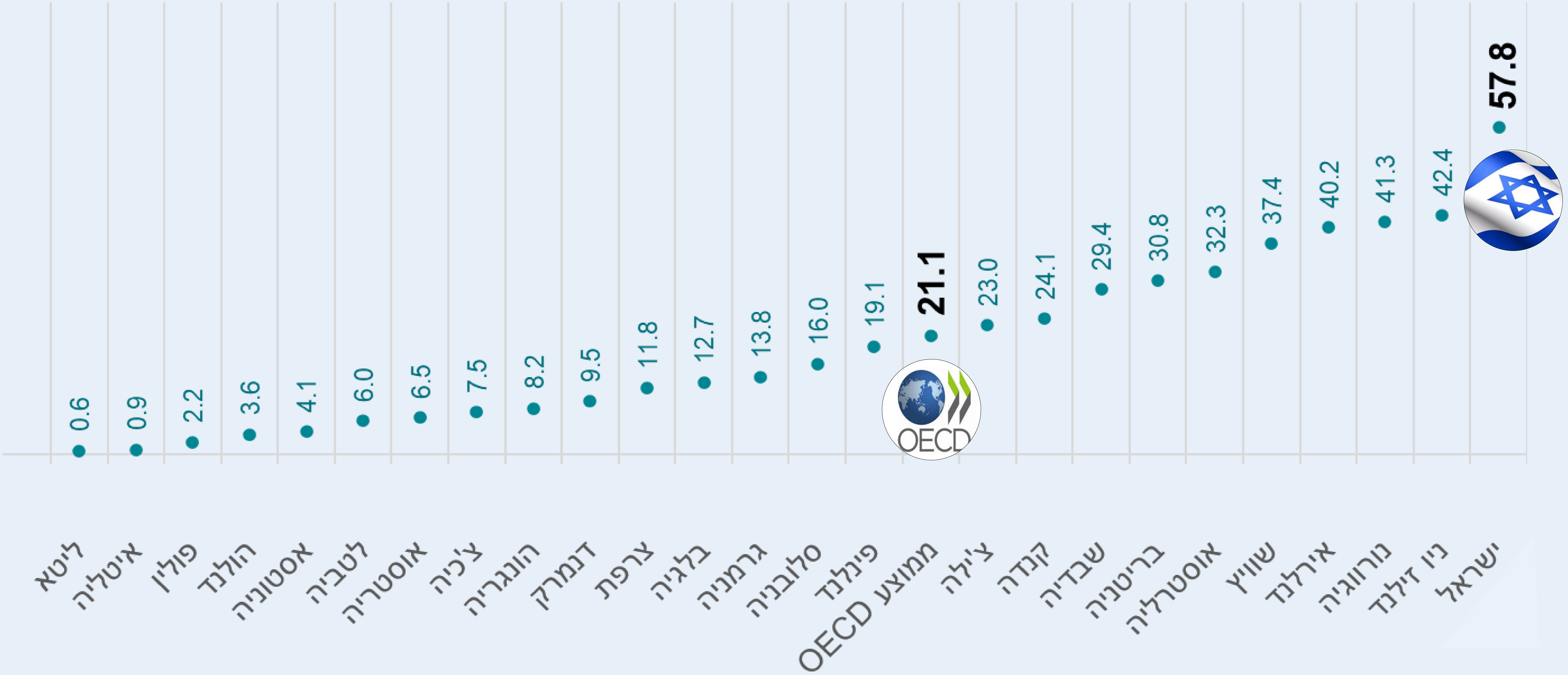

מקור: OECD STAT, עיבוד מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי, משרד הבריאות

משרד הבריאות
מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

זרם רופאים נכנס

סטודנטים לרפואה בישראל, לפי מקום הלימודים 2012-2019

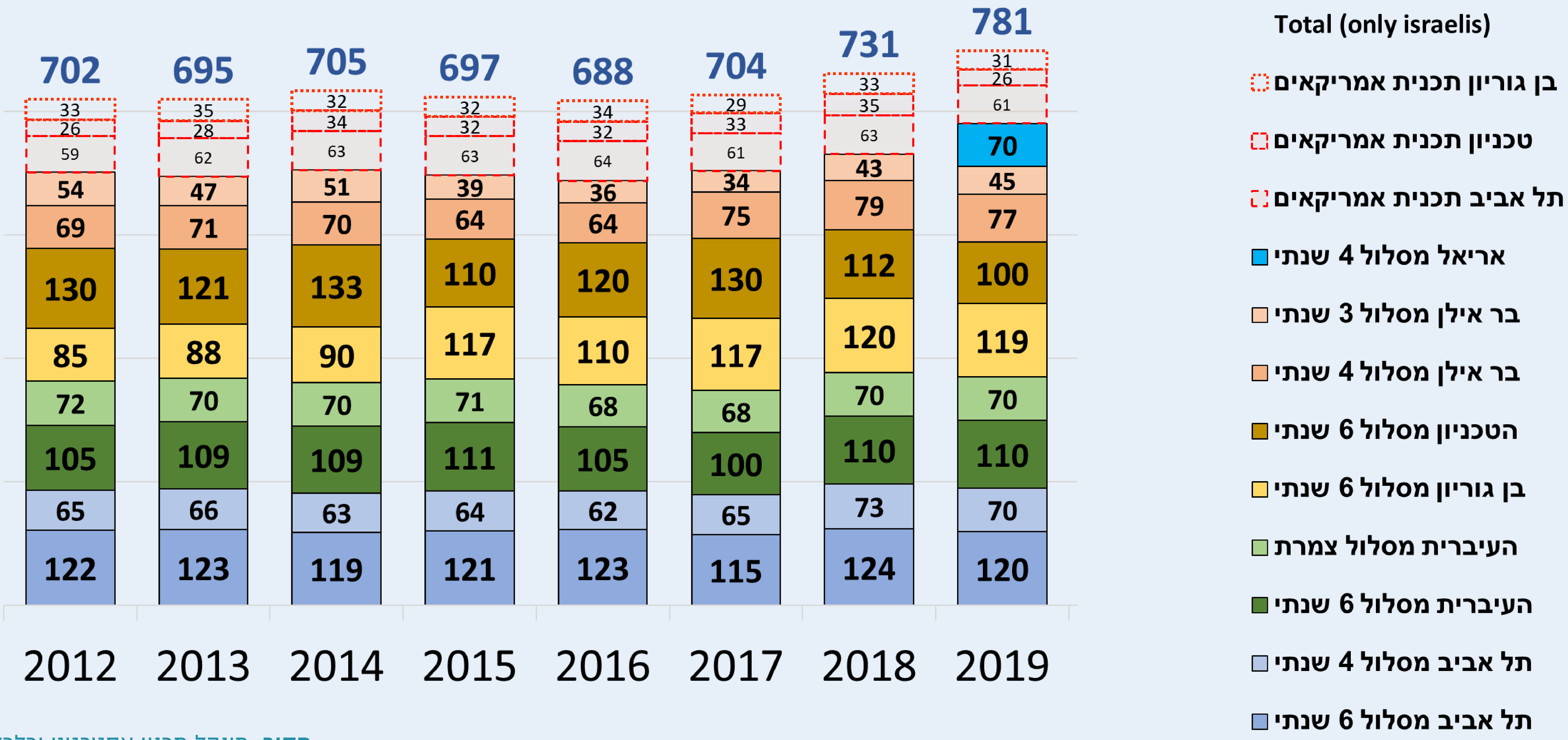

מקור: מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי, משרד הבריאות

משרד הבריאות
מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

לא מכשירים מספיק רופאים

The number of medical graduates in Israel has increased over the past decade, but remains the lowest relative to population size across OECD countries

מקור: OECD report on medical education and training in Israel

משרד הבריאות
מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

לא מנצלים את פוטנציאל ההכשרה

The number of new medical graduates per hospital bed in Israel remains relatively low

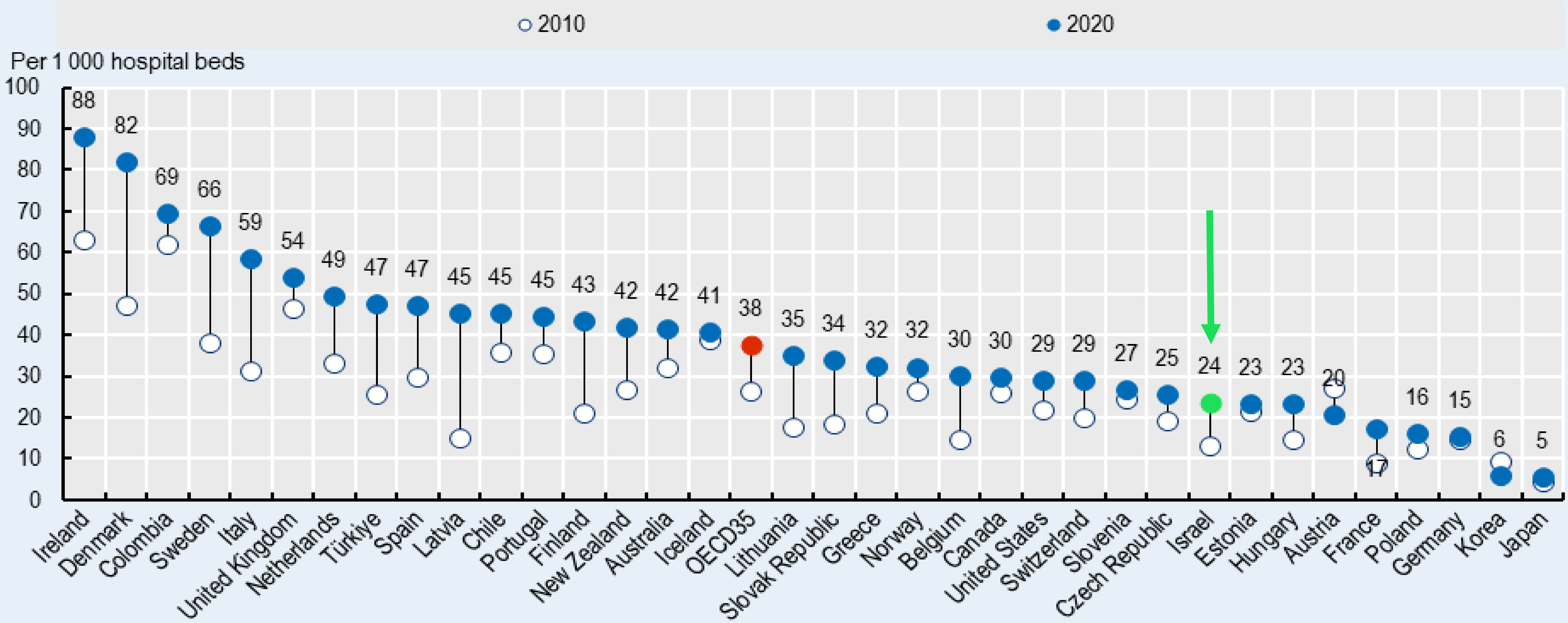

מקור: OECD report on medical education and training in Israel, Figure 8

משרד הבריאות
מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

מיפוי שדות קליניים לאומי

אוניברסיטה מלמד..	מוסד	מחלקה רא	מחלקה מ	מספר מיט	..-08-21	.5-09-21	1.-09-21	1.-09-21	..-09-21	1
ת"א	שיבא	פנימית	פנימית ד	35						
ת"א	שיבא	פנימית	פנימית ו	32			7		7	
ת"א	שיבא	פנימית	פנימית ט	20						
ת"א	שמיר	פנימית	פנימית א	33			7		7	
ת"א	שמיר	פנימית	פנימית ג	33			8		8	
אריאל	סוראסקי	פנימית	פנימית ט	32						
ת"א	שמיר	פנימית	פנימית ד	33						
ת"א	וולפסון	פנימית	פנימית א	40						
ת"א	וולפסון	פנימית	פנימית ג	38						
ת"א	וולפסון	פנימית	פנימית ד	38			8		8	
ת"א	וולפסון	פנימית	פנימית ו	38						
ת"א	סוראסקי	פנימית	פנימית א	33			8		8	
ת"א	סוראסקי	פנימית	פנימית ב	33						
ת"א	סוראסקי	פנימית	פנימית ג	36			8		8	
אריאל	רבין ק. בילינסון	פנימית	פנימית ד	38						
ת"א	סוראסקי	פנימית	פנימית ד	36						
ת"א	סוראסקי	פנימית	פנימית ה	36			8		8	
ת"א	סוראסקי	פנימית	פנימית ו	30						
ת"א	סוראסקי	פנימית	פנימית ח	32						
ת"א	סוראסקי	פנימית	פנימית י	32						

מקור: מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי, משרד הבריאות

מיפוי שדות קליניים לאומי

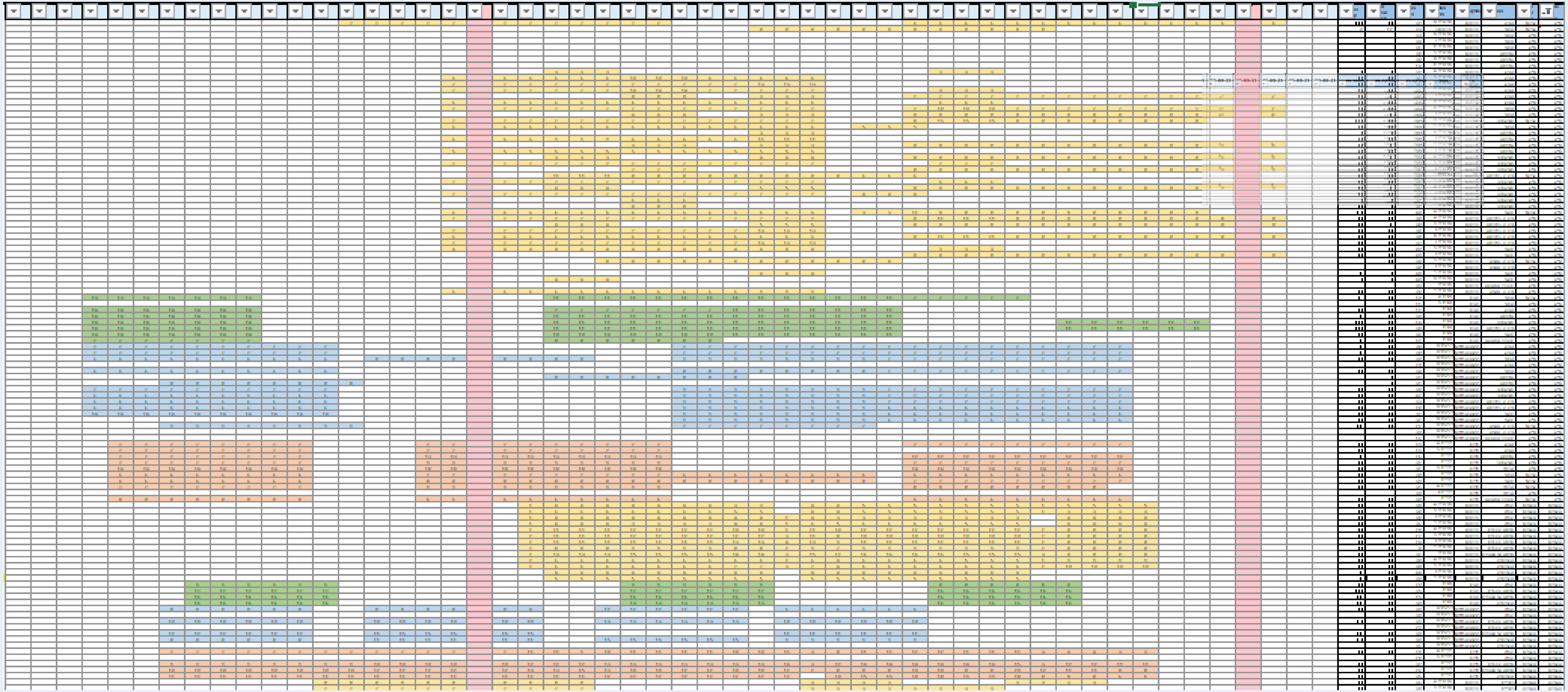

מקור: מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי, משרד הבריאות

משרד הבריאות
מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

מיפוי שדות קליניים לאומי – מדידת פוטנציאל מקסימלי

המלצות ל- 1,200	מדיניות
שבועות בקהילה	2
שבועות בסימולטור	0
גודל קבוצה	8
מספר שבועות מינימלי	36
ביטול תורניות חו"ל	1
כל המחלקות מלמדות	0
שינוי סילבוס במודל גרוסמן	0
ביטול סינוף בלעדי	0
לימודים אחה"צ	0

תוצאות	פוטנציאל
תל אביב	431
טכניון	178
העברית	190
בר אילן	239
בן גוריון	182
אריאל	84
	1305

המלצות ל- 2,000	מדיניות	פנימית	ילדים	כירורגיה כללית	נשים
שבועות בקהילה	3	3	3	3	3
שבועות בסימולטור	2	2	2	2	2
גודל קבוצה	8	8	8	8	8
מספר שבועות מינימלי	40				
ביטול תורניות חו"ל	1				
כל המחלקות מלמדות	0				
שינוי סילבוס במודל גרוסמן	0	13	8	8	6
ביטול סינוף בלעדי	1				
לימודים אחה"צ	1	שיעור:	20%		

תוצאות	היום	פוטנציאל	תוספת
תל אביב	202	570	367
טכניון	116	327	211
העברית	158	445	287
בר אילן	126	355	229
בן גוריון	109	306	197
אריאל	62	175	113
	773	**2177**	**1404**

מקור: מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי, משרד הבריאות

מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

זרם רופאים נכנס

סטודנטים לרפואה בישראל, לפי מקום הלימודים 2012-2019

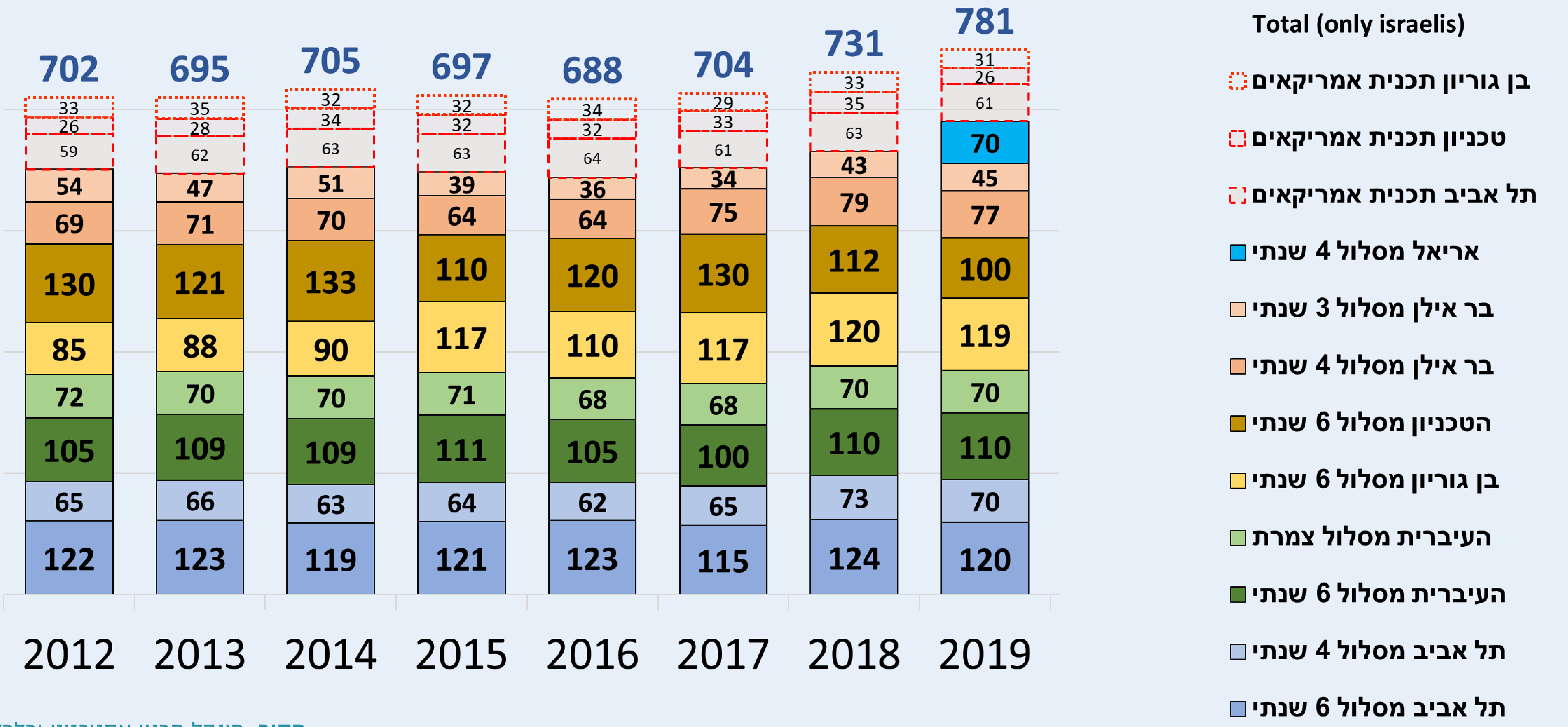

מקור: מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי, משרד הבריאות

משרד הבריאות
מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

זרם רופאים נכנס

סטודנטים לרפואה בישראל, לפי מקום הלימודים 2012-2024

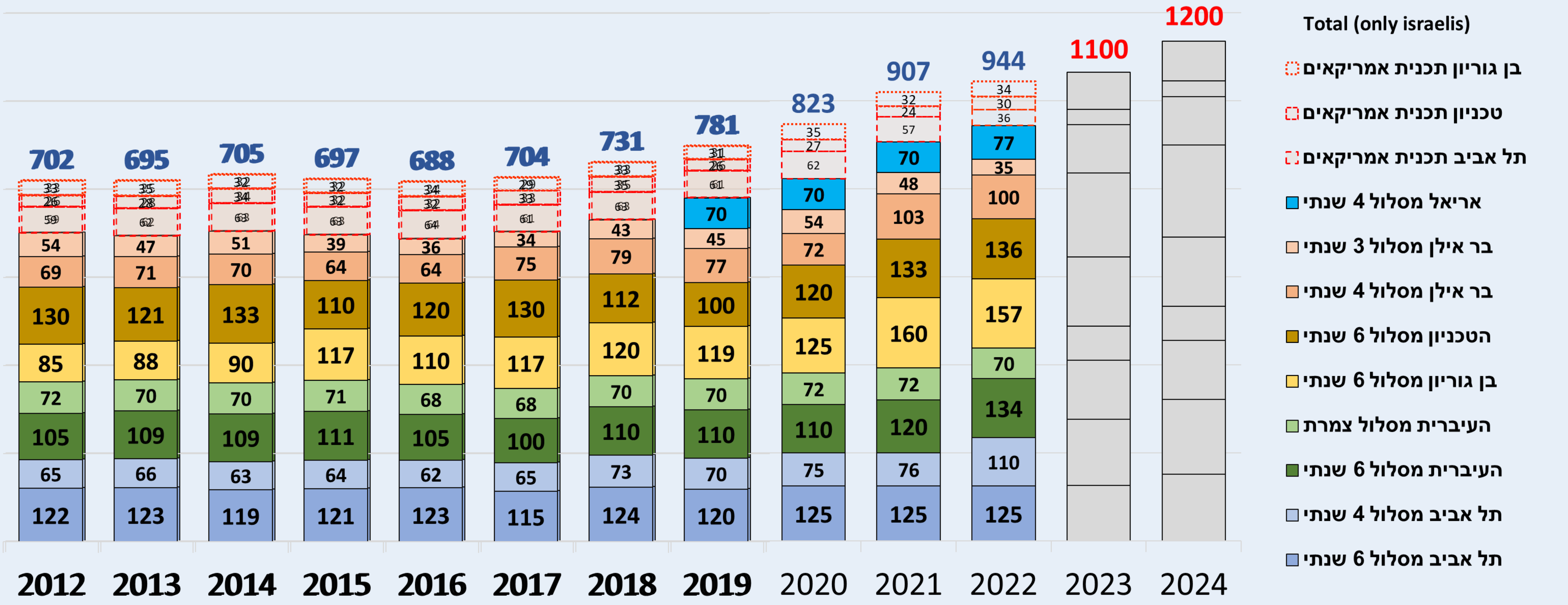

מקור: מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי, משרד הבריאות

תודה רבה!

משרד הבריאות
מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

רייצ'ל ברנר שלם
סגנית סמנכ"ל בכיר לתכנון אסטרטגי וכלכלי
Rachel.BS@MOH.gov.il